

Erik Lindgren

Något om posten vid Stockholm -Västerås- - Bergslagens Järnvägar Delen Ängelsberg-Vansbro

I n n e h å l l

	sid		sid
Inledning	3		
Ängelsberg	5	Sörvik	17
Fagersta	6	Stensbo	18
Viksberg	8	Grangärde	19
Vad	8	Nyhammar	20
Västerbyhytta	10	Salån	22
Söderbärke	11	Björbo	24
Smedjebacken	13	Nås	26
Morgårdshammar	14	Dala-Järna	27
Hagge	15	Hulån	28
Ludvika	15	Vansbro	29

Copyright Erik Lindgren

Posthistorisk skrift 321

Förlagan tillverkad år 1997

Förord

Stockholm-Västerås-Bergslagens järnvägar blev efter hand ett komplext järnvägsnät. I min posthistoriska skriftserie har jag valt att dela upp det på tre delar och väljer att börja med den nordligaste och yngsta sträckan, Ängelsberg-Vansbro. För denna beviljades koncession i maj 1891, men dess sista del, 38 km mellan Björbo och Vansbro, öppnades inte för allmän trafik förrän den 5 november 1907. Däremot stod den 27 km korta sträckan mellan Kolbäck och Ramnäs, för vilken koncession hade beviljats så sent som i oktober 1897, färdig att öppnas för allmän trafik redan den 4 november 1899. I posthistorisk skriftserie 322 och 323 lämnar jag uppgifter om de delsträckor av Stockholm-Västerås-Bergslagens järnvägar, som inte berörs i denna skrift.

Jag försöker ge exempel på händelser av varierande slag som belyser problem i relationerna mellan Posten och järnvägen eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, har jag förmedlat dessa uppgifter. Jag redovisar hur länge de berörda postanstalterna existerade och i de fall de ännu finns, nämner jag något om deras nuvarande status. För järnvägspoststationerna lämnas namn på dem som formellt hade ansvaret för postservice, även om själva sysslan kanske i flertalet fall överläts på annan i järnvägens tjänst.

Alla rent postala uppgifter är hämtade ur den del av de handlingar i Postens centralarkiv, varav det fanns avskrifter eller kopior i Växjö till oktober 1995. Vissa uppgifter har jag hämtat ur Svenska Järnvägsklubbens "*Järnvägsdata*" (ISBN 91-85098-71-X). I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. De olika stationerna återges i den ordning som de skulle komma vid en tänkt resa med järnvägen från Ängelsberg till Vansbro. Jag har avstått från att lämna uppgifter om förvaltningspostkontoren. Där har någon förening av tjänster i post och järnväg inte förekommit och dessa postkontor är av sådan dignitet att vart och ett kräver sin särskilda bok. För mina läsares synpunkter på häftet är jag tacksam.

Växjö den 14 april 1997

Erik Lindgren

Inledning

De poststationer som berörs i denna skrift har legat utmed järnvägen eller i dess närhet med postföring från stationer vid järnvägen. Det skulle gå nära nog sju år mellan tidpunkten för allmän trafik på den första delen Ängelsberg-Ludvika till dess hela sträckan fram till Vansbro uppläts. De olika delsträckorna användes för provisorisk godstrafik under vissa tider, men här nedan anges datum för starten med allmän trafik.

Ängelsberg - Ludvika 26 november 1900

Ludvika - Nyhammar 16 november 1902

Nyhammar - Björbo 1 juli 1904

Björbo - Vansbro 5 november 1907.

Varje nyöppnad delsträcka anmäldes i poststyrelsens cirkulär på sätt som framgår av nedan återgivna reproduktion av en sida ur 1907 års cirkulärsamling.

Med början i Ängelsberg berättas om något av berörda platser i tur och ordning vid färd norröver.

Kungörelse,

angående dels öppnandet af en ny poststation, dels indragning af nuvarande poststationen Myrbacka.

Den 5 innevarande månad, då bansträckan Björbo—Vansbro för allmän trafik upplätes, öppnas poststation vid den å nämnda sträcka belägna trafikstationen *Dala-Järna* inom Kopparbergs län.

Samtidigt indrages däremot den nuvarande, inom samma län belägna poststationen *Myrbacka*. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 4 november 1907.

RICHARD OSSBAHR.

o. f.

A. M. Hjorth.

1865-05-05--1972-05-31

Ängelsberg

Den 5 maj 1865 inrättades i Ängelsberg en poststation, som var avsedd att hållas öppen endast under sommarmånaderna. Till föreståndare antogs civilingenjören Otto Gabriel Timm. I senare personaluppgifter uppgavs hans titel som järnvägsingenjör. Hans årsarvode var på 1870-talet 100 kr. När Norbergs järnväg var färdig i sitt nya skick drogs den ursprungliga poststationen in och den 16 september 1876 öppnades i stället en poststation i järnvägsstationen, där stationsinspektör Sven Broman fick ansvar för posten året om. För denna del av arbetet fick han 240 kr om året. Det höjdes i olika omgångar, t ex till 420 kr genom beslut den 30 december 1892 och till 600 kr efter 1902 års allmänna klassificering av järnvägsstationerna.

Stationsinspektör Robert Moberg tog över ansvaret för posten i Ängelsberg den 1 oktober 1911, då med oförändrat arvode till honom personligen men med ett biträdesanslag som just höjts från 420 till 540 kr per år. Liksom vid många andra stationer gick det inte att i längden förena post- och järnvägssysslor. Följden blev skilsmässa mellan de båda trafikföretagen den 1 april 1915. Fröken Hedvig Kristina Johansson blev poststationsföreståndare, också hon med 600 kr i årsarvode samt med ett särskilt kontrakt för posttransporter, vilket gav henne 320 kr om året till en början och från 1917 års ingång 600 kr.

Astrid Elisabeth Hammar, som varit föreståndare för poststationen i Österfärnebo sedan november 1933, tog över i Ängelsberg med maj månads ingång 1935.

År 1938 inrymdes poststationen åter i stationshuset med fru Astrid Timm som föreståndare. Hon fick uppleva en negativ befolkningsutveckling. En planerad omorganisation drog ut litet på tiden men med maj månads utgång 1972 drogs poststationen in, ersatt med effektiv lantbrevbäring.

Tre år senare hedrades samhället med ett frimärke. Multimehyttan i Ängelsberg blev nämligen motivet på ett av märkena i frimärksheftet Byggnadsvårdsåret 1975 efter ett fotografi av Hugo Ahlén.

Lantpoststation 1865-06-01--1900-11-25
med namn Vestanfors
Järnvägspoststation 1900-11-26--1914-11-30
med namn Fagersta

Fagersta

Regeringens medgivande till poststyrelsen att inrätta poststationer på landsbygden ledde bl a till poststyrelsens beslut att öppna en lantpoststation i Västanfors den 1 juni 1865 med lantbrukaren Carl Magnus Enhörning som föreståndare.

Enligt poststyrelsens beslut den 3 november 1874 var skolläraren Oskar F Ehn föreståndare med 400 kr i årsarvode, vilket höjdes till 480 kr från september 1893. Ehns efterträdare blev den 1 oktober 1897 Oscar Ludvig Ahlström. När delsträckan Ängelsberg-Fagersta av "vår järnväg" öppnades för allmän trafik den 26 november 1900, drogs lantpoststationen Västanfors in och en förenad post- och järnvägsstation öppnades i stället i Fagersta. Därmed var namnet Västanfors dock inte ur bilden. Det gavs i stället åt den närliggande förenade post- och järnvägsstationen vid stambanan Krylbo-Mjölby, enligt regeringens avgörande.

Ur kungabrevet, som daterades den 21 juli 1899, alltså nära nog ett helt år innan den förenade post- och järnvägsstationen i Västanfors öppnades, har jag funnit lämpligt att citera följande:

"Uti särskilda till Oss ingivna skrifter hava dels Fagersta bruks Aktiebolag i underdånighet anhållit att, den station, vilken å järnvägsanläggningen å Mora-Venerns järnväg över Ludvika till Ängelsberg å Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg anlades invid Fagersta bruk borde bära namnet Fagersta, den å statsbanan mellan Krylbo och Örebro på Aspbenings mark anlagda stationen, vilken dittills benämnts Fagersta, måtte för undvikande av namnförväxling givas annan benämning, helst Vestanfors, dels ock Stockholm - Västerås - Bergslagens nya järnvägsaktiebolag, å vilket koncessionen i järnvägsanläggningen från Vansbro över Ludvika till Ängelsberg blivit med Vårt nådiga samtycke överlåten, anhållit att ovan först omförmälda station, vilken vore huvudsakligen avsedd för Fagersta bruk, måtte få behålla namnet Fagersta, och att stationen vid Vestanfors måtte erhålla benämningen Vestanfors, i anledning av vilken förstberörda ansökning I efter samråd med Vår Generalpoststyrelse och Vår Telegrafstyrelse avgivit infortrat underdånigt utlåtande av den 10 juli 1899.

Då Vi nu låtit detta ärende Oss föredraga, have Vi, i anledning av förevarande ansökningar, funnit gott att, med ändring av vad genom nådiga brevet den 22 December 1897 därom bestämts, förordna att den i samma nådiga brev omförmälda statsbanestationen vid Vestanfors skall benämnas Vestanfors".

(sista raderna kursiverade med fetstil av Lindgren i avskriften)

Poststationen med namnet Fagersta vid "vår bana" förestods till en början av stationsinspektör Johan Carl Johansson, efterträdd i maj 1905 av Johan Axel Watz. Denne avlöstes i oktober 1909 av Erik Alfred Thurlblom som kunde notera en alltmer ökande trafik. Detta ledde till att post och järnväg skildes åt den 1 december 1914, då fru Ellen Lindblom blev föreståndare för den ersättande poststationen. Den höjdes till postexpedition den 1 april 1928, då Gustaf Robert Dahlberg blev dess chef med posttiteln stationsmästare. Andra tog vid efter honom och den 1 oktober 1953 fick postexpeditionen suffixet 2 i samband med att den förut nämnda postanstalten med namnet Västanfors döptes om till Fagersta 1. Ingen av de båda postanstalterna har därefter haft någon befattning förenad med järnvägstjänst.

Ludvika—Engelsberg.

(Från den 26 november 1900.)

		7 ³⁰		Falun	—	8 ²⁷
		8 ¹⁵		Daglösen	—	8 ²
Plk. 296	Plk. 299					
Tåg 19 A.	Tåg 21 A.		Km.			
6 ⁰	2 ³⁰	—		Ludvika 333, 342, 344	12 ⁵⁶	3 ⁵²
6 ²²	2 ⁵⁵	9		Hagge	12 ³⁶	3 ³²
6 ³⁸	3 ¹¹	16		Smedjebacken 333.	12 ¹⁵	3 ¹⁵
6 ⁴⁵	3 ³⁰	—		Smedjebacken.....	11 ⁵⁹	3 ⁷
7 ¹³	4 ⁰	27		Söderbärke (ej f.) ...	11 ³⁴	2 ⁴²
8 ¹	5 ²	46		Fagersta	10 ³⁷	1 ⁵⁴
8 ⁷	5 ⁸	48		Vestanfors 322	10 ²⁰	1 ⁴⁵
8 ¹²	5 ³⁰	—		Vestanfors	10 ⁵	1 ⁴⁰
8 ⁴²	6 ²	61		Engelsberg 334	9 ³⁵	1 ¹⁰
					Tåg 22 A.	Tåg 20 A.
					Plk. 299	Plk. 296
12 ²⁰	—			Krylbo.....	6 ³⁰	—
10 ³⁰	10 ²			Tillberga.....	5 ¹⁰	11 ⁹

Denna posttidtabell tillämpades för delsträckan Ängelsberg-Ludvika för "vår järnväg" från den 26 november 1900.

1887-03-01--1962-09-30

Viksberg

Vi gör en avstickare från järnvägen och beger oss söder om den långsträckta Sydbarken, där vi finner lantpoststationen i Viksberg med postföring från Fagersta. Den poststationen öppnades den 1 mars 1887 med folkskolläraren Erik Hansson som föreståndare med en årslön på 300 kr till att börja med. Lönen höjdes till 420 kr den 1 juli 1913 och med arvodet oförändrat övertog arrendatorn Carl Erik Andersson poststationen den 1 juli 1916. Andra tog vid efter honom men poststationen hörde till dem som kom på fallrepet som en följd av moderniserad och effektiv lantbrevbäring efter andra världskriget. John Eilert Ståhl antogs till föreståndare med 1958 års ingång och med september månads utgång 1962 drogs poststationen in.

Vad

1901-04-01--1967-10-31

Företrädare för trakten kring Vad, då med postadress Söderbärke, skrev i januari 1901 till poststyrelsen, De hade noterat att en järnvägsstation blivit anlagd i Vad och anhöll att poststyrelsen "snarast möjligt låter anordna poststation vid nämnda järnvägsstation, som ligger centralt i östra delen av Söderbärke socken, där omkring 800 personer bo på icke längre än fem kilometers avstånd från denna station, men ha 8 - 10, ja t o m 12 km till Söderbärke poststation".

Postinspektionen hade haft järnvägarnas framväxt under uppsikt och skrev utan vetskap om den här citerade ansökningen till poststyrelsen den 16 februari 1901 angående lämpliga ändringar av poststationsnätet med anledning av att bansträckorna Västanfors-Frövi och Ludvika-Ängelsberg hade öppnats för allmän trafik. I detta brev föreslogs bland annat

"att poststation av första klassen med benämning **Vad** och lydande under postkontoret i Smedjebacken den 1. nästkommande april öppnas vid den å bandelen Ludvika-Ängelsberg mellan Söderbärke och Fagersta stationer belägna trafikstationen med samma namn, att mot årsarvode av 180 kronor förestås av vederbörande järnvägsstationsföreståndare".

Samma brev innehöll också postinspektionens framställning om att flytta lantpoststationen i Söderbärke till järnvägsstationen, att avkorta kärpostlinjen Bernshammar-Söderbärke till Bernshammar-Stjärnvik samt att anordna postföring med häst och vagn mellan Västanfors och Viksberg via Hedkärra by.

Poststyrelsen biföll framställningen men på grund av begäran av vissa postkunder ändrades postföringen till Viksberg tillbaka på så sätt att den åter, liksom förut, utgick från Fagersta.

Vid den nya järnvägsstationen i Vad fick Johan Richard Willborg ta ansvaret som föreståndare. Han följdes närmast av Johan Johansson såsom vikarie under två månader efter 1906 års ingång och därefter av Karl Gottfrid Bergström.

Poststationen fanns kvar till och med oktober 1967.

Ludvika—Engelsberg.

(Från den 1 april 1901.)

—	7 ³⁰	Falun	—	8 ²⁷
—	8 ¹⁵	Daglösen	—	8 ²
Plk. 296	Plk. 299			
Tåg 19 A.	Tåg 21 A.	Km.		
6 ⁰	2 ³⁰	—	Ludvika 333, 342, 344	12 ⁵⁶ 3 ⁵²
6 ²²	2 ⁵⁵	9	Hagge	12 ³⁶ 3 ³²
6 ³⁸	3 ¹¹	16	Smedjebacken 333.	12 ¹⁵ 3 ¹⁵
6 ⁴⁵	3 ³⁰	—	Smedjebacken	11 ⁵⁹ 3 ⁷
7 ¹³	4 ⁰	27	Söderbärke (ej f.) ...	11 ³⁴ 2 ⁴²
7 ³³	4 ²⁷	35	Vad	11 ⁵ 2 ²⁰
8 ¹	5 ²	46	Fagersta	10 ³⁷ 1 ⁵⁴
8 ⁷	5 ⁸	48	Vestanfors 322	10 ²⁰ 1 ⁴⁵
8 ¹²	5 ³⁰	—	Vestanfors	10 ⁵ 1 ⁴⁰
8 ⁴²	6 ⁰	61	Engelsberg 334	9 ³⁵ 1 ¹⁰
				Tåg 22 A. Tåg 20 A.
				Plk. 299 Plk. 296
12 ²⁰	—	Krylbo	6 ³⁰	—
10 ³⁰	10 ²	Tillberga	5 ⁴⁰	11 ⁹

Denna tidtabell gällde för posttågen från den 1 april 1901, då poststationen i Vad öppnades och två månader innan poststationen i Söderbärke förenades med järnvägsstationen. Att denna inte var förenad markeras med beteckningen (ej f.) efter stationens namn.

1910-05-01--1960-05-31

Västerbyhytta

Det var inte alltid givet att en järnvägsstation kunde kombineras med posttjänst. Särskilt gällde detta för små anhalter, som ofta bevakades av en banvakt vilken på grund av arbetets art inte kunde åläggas postgöromål. Ändå hände, att det i trakten av små järnvägsstationer fanns så mycket folk att poststyrelsen efter framställning gick med på att en poststation öppnades. Det kunde göras i en handelslokal i stationens närhet.

Med namnet Västerbyhytta öppnades en poststation under sådana premisser den 1 maj 1910, varom kungörelse lämnades i poststyrelsens nedan återgivna cirkulär. Poststationen var verksam under 50 år och en månad. Dess sista föreståndare var Valborg Gustafsson, anställd med 1944 års ingång. När poststationen avvecklades med maj månads utgång 1969, blev de 17 hushåll som anlitat den, anknutna till lantbeväringlinjen, vilken ändrades att utgå från Söderbärke. Den hade dittills betjänat ca 110 hushåll med adress Västerbyhytta på lite större avstånd från poststationen.

KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSENS

1910. CIRKULÄR. N° XXII.—*—
25.*Kungörelse,**angående öppnande af poststationer.*

Den 1 nästa maj öppnas poststation med benämning *Västerbyhytta* i närheten af den å järnvägslinjen Vansbro—Stockholm belägna anhaltstationen Västerby hytta inom Kopparbergs län och i *Gisselås* inom Jämtlands län. Stockholm den 19 april 1910.

JULIUS JUHLIN.

l. s.

Algot Norberg.

Namn Wik 1754-10-01--1864-01-14
Namn Vesterby 1864-01-15--1893-04-30
Namn Söderbärke 1893-05-01--
I järnvägsstationen från 1901-06-01

Söderbärke

Härnäst på vår tänkta färd kommer vi till Söderbärke. Vi får gå långt tillbaka i tiden för att finna den poststationens ursprung. Ett postkontor hade öppnats i Wik 1754. Dess existensberättigande hade ifrågasatts flera gånger på 1820-talet och en gång så sent som 1847. Ett par gånger dessförinnan hade det varit på tal om att flytta postkontoret till Fredrikslund.

En av cheferna i Wik, postmästare Sven Johan Broberg (1838-1863). I ett ärende om ändring av postanordningarna i hans närhet fick han tillfälle att yttra sig och gjorde så i en mer än fyra foliosidor lång skrivelse den 10 maj 1863. Han medgav att det inte längre var behövt med ett postkontor i Wik under vissa förutsättningar att andra postanstalter kom till stånd. Därom har jag berättat i boken "Humlegubbar" på sid 22-27.

Postmästare Broberg blev befordrad till Hjo 1863 och befattningen hölls vakant i avvaktan på beslut om indragning av postkontoret. Ett kungligt brev den 23 oktober innehöll detta beslut. I samband med indragningen öppnades en poststation med namnet Vesterby den 15 januari 1864. Hemmansägaren C Stenström blev föreståndare.

En framställning gjordes efter den allmänna kommunalstämman i Söderbärke den 6 april 1873 om att få flytta poststationen från Vesterby gästgivaregård till Söderbärke kyrkoby. Sedan postmästarna i Köping, Smedjebacken och Stjärnvik samt kronofogden i Västerbergslags fögderi hade uttalat sig negativt och fått stöd av länsstyrelsen i dess uttalande den 26 maj 1874, ansåg poststyrelsen vid föredragning den 1 juni 1874 att framställningen inte borde föranleda till vidare åtgärd.

Samma resultat blev det efter ett nytt försök den 11 oktober 1884. Ändå hade det hänt, som postmästaren i Smedjebacken, Paul Silversvärd, uppgav, att brev avsedda för andra orter med namnet Vesterby hade kommit felaktigt till Vesterby i Söderbärke socken.

Någon namnändring blev det sålunda inte tal om den gången, men det blev det så småningom efter att den skånska poststationen med namnet Vestraby hade öppnats 1887. Antalet sorteringsförväxlingar blev fler och fler.

Måttet rågades när postsparbanksbyrån i februari 1893 reklamerade ett brev med en sparbanksbok, vilken hade hamnat i Dalarna trots att det tydligt bar adressen Vestraby. Efter tagen del av undersökningen beslöt poststyrelsen i samråd med bl a landskansliet i Falun att poststationen Vesterby skulle benämnas Söderbärke från den 1 maj 1893 utan att flyttas till kyrkbyn.

Det blev ändå fråga om förflyttning, men inte förrän den 1 juni 1901 och då från gästgivaregården till järnvägsstationen med namnet Söderbärke. Lantpoststationens föreståndare Lars Erik Bergström fick lämna ifrån sig erforderliga inventarier till järnvägens stationsmästare. Bergström hade på hemställen av postinspektör W Ljungh blivit uppsagd från sin befattning enligt det kontrakt som gällde från den 15 november 1884. Hans företrädare efter Stenström, som ju var med vid poststationens start, hade varit Carl Axel Gillberg.

Förflyttningen av Söderbärke lantpoststation till järnvägsstationen hade genomförts efter utredning och på förslag av postinspektör W Ljungh samtidigt med att en järnvägspoststation öppnades i Vad.

Ett förslag av pensionerade folkskolläraren J Lindgren i ett brev till poststyrelsen den 6 januari 1901 om att Söderbärke lantpoststation skulle flyttas till "en präktig och tjänlig lokal i nybyggd villa i kyrkans närhet" (i Nor) slutbehandlades inte förrän det redan var avgjort att flytta poststationen till järnvägen. Lindgren hade lämnat det erbjudande som framgår av hans nedan återgivna kompletterande brev.

Som tillägg till min ansökan om
poststationens föreståndare befattningen har ut-
des får jag medsamlat angifva:
Att jag åtager mig att hemta posten vid järn-
vägsstationen vid varje postfärande dags ankomst,
att jag punctligt och ordentligt skall sköta
tjänsten för ett årligt arvode af 400 Kronor, och
att jag lämnar kostnadsfri lokal till ekspedi-
tionen
Machala, Söderbärke den 5 febr. 1901.

J. Lindgren

Med flyttning till järnvägsstationen fick Lars Erik Bergström sålunda avstå från sitt postarbete och järnvägens stationsmästare Johan Gustaf Karlsson tog över. Han följdes i oktober 1911 av Sven Erik Svensson under en kort tid och i december 1913 tog Viktor Emanuel Torwaldh över. Trafiken ökade och det blev skilsmässa mellan post och järnväg.

Poststationen höjdes till postexpedition den 1 mars 1949, då med Emma Persson som chef med posttiteln stationsmästare. Hon hade varit poststationsföreståndare sedan november 1920.

Efter genomförd divisionalisering och bolagsbildning har posten fortfarande ett postkontor i Söderbärke med hushållsunderlaget inräknat i Smedjebackens.

1806-07-01--
Namn Smedjebacken 1 från 1968-09-02

Smedjebacken

Det var konkurrens mellan Vik och Smedjebacken, när tanken på ett postkontor i Smedjebacken fördes på tal genom en vädjan från "ståndspersoner och bruksägare" år 1786. Det var Vik som vann för där fick postkontoret behållas, som framgår avsnittet om Söderbärke.

Ett nytt försök ledde till att Smedjebacken ändå fick ett postkontor den 1 juli 1806. Det stod sig i längden bättre än det i Vik och var ett förvaltningspostkontor ända till och med februari 1957. Som sådant hade det inte någon tjänst förenad med järnvägsarbete. Den tjänsteman som ansvarade för postkontoret under framväxten av linjedelen Ängelsberg - Vansbro var postmästare Johan Linus Andorson (1893-1912). Han fick uttala sina synpunkter på förslag om ändringar av landsvägsposterna i anledning av tillkommande järnvägspoststationer och postbefordran på järnvägen.

Smedjebacken hör sålunda till de förvaltningspostkontor, vars posthistoria som jag enligt anmälan i förordet lämnar därhän. För de ca 5500 hushåll som har postadress Smedjebacken och Söderbärke har resultatområdeschefen Elisabeth Bergström det yttersta ansvaret, biträdd av bl a en kontorsansvarig, Berit Löfgren.

Morgårdshammar

Poststationen i Morgårdshammar öppnades vid Munkbo hållplats 3½ år efter att järnvägen hade upplåtits för allmän trafik. Därmed tillgodosågs med postinspektionens tillstyrkan en framställning den 2 december 1903 från **Morgårdshammars Mekaniska Verkstads AB**.

Till föreståndare antogs stationskarlsförmannen Carl Richard Carlsson med 240 kr i årsarvode för postsysslan. Detta höjdes till 420 kr med 1908 års ingång och sedan i etapper så att Carlsson fick 600 kr om året för sitt arbete med själva posten efter 1914 års allmänna reglering. Till detta kom 360 kr i fast biträdesarvode.

Poststationen fick en positiv utveckling, skildes från järnvägen och höjdes till postexpedition den 8 september 1958. Chefsbefattningen hölls länge vakant men i september 1952 utnämndes Erik Olof Edrén till stationsmästare, som var den tidens titel för föreståndare vid postexpeditioner.

I centralbyråkraternas oförklarliga strävan att minska antalet adressenheter trots postnumrens införande i maj 1968 ändrades namnet för postexpeditionen till **Smedjebacken 2** med september månads ingång 1968. Stationsmästare Edrén fick under 1970-talet uppleva organisationsförändringar med bl a ny terminologi och från 1986 var benämningen för postexpeditionen postkontor liksom för alla fasta postanstalter med kundbetjäning, oavsett storleken.

I projekt "Nät 92" lämnades postkontoret på entreprenad och blev "post-i-butik" i Saga-Huset Ek Förening. Detta höll inte så länge och den 20 juni 1995 drogs postkontoret in helt och hållet. Om detta lämnades information i publikationen "Meddelande Minnespoststämplar" på nedan angivet sätt.

POSTKONTORSÄNDRINGAR

Indragningar

Sistadagsstämpel kan erhållas på försändelser som sänds till Posten under här angivna adresser.

Fr o m 1995-06-20 drogs Post i Butik Smedjebacken 2 in.

Adress: Posten Sistadagsstämpel "Smedjebacken 2", 777 01 Smedjebacken.

Hagge

Med tågstarten öppnades en förenad post och järnvägsstation i Hagge den 26 november 1900. Järnvägens stationsmästare Andreas Hedmar fick ta ansvar för postservice. Han upplevde en god ökning av trafiken och fick etappvisa höjningar av årsarvodet så att det efter 1914 års reglering uppgick till 480 kr per år för arbetsinsatsen med posten, vartill kom 300 kr i fast biträdesarvode.

Den relativa närheten till Ludvika bidrog till att utvecklingen inte blev så gynnsam. Behovet av en poststation i Hagge blev mindre och mindre och den ersattes med lantbrevbäring med juni månads ingång 1964.

1869-05-01--

Ludvika

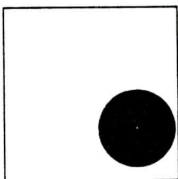
Mellan Smedjebacken och Marnäs (vid Ludvika) byggdes i slutet av 1860-talet en smalspårig järnväg, kallad Väsman-Barkens järnväg. Den öppnades för allmän trafik den 7 juli 1860 innan någon formell överenskommelse ännu gjorts mellan postverket och järnvägsbolagen om samarbete. Vissa försök hade förekommit men det var först från den 16 februari 1863 som de förenade post- och järnvägsstationerna växte fram. Det finns några få undantag med tidigare start.

I Ludvika kom något sådant samarbete inte till stånd förrän 1869. I poststyrelsens cirkulär nr 4, daterat den 18 mars 1869, kan man läsa bl a följande text.

"Poststation med benämningen Ludvika öppnas den 1 maj vid Marnäs station å Wessman-Barkens järnväg inom Norrbärke socken och Westerbergslags fögderi av Kopparbergs län".

Det var sålunda fråga om en förenad post- och järnvägsstation. Stationsinspektör Josef Viktor Rosén fick ta ansvar också för postsysslan, följd 1873 av civilingenjör C R Öberg. Ingendera av dem fick syssla länge med posten, för den 1 oktober 1874 höjdes poststationen till postexpedition, d v s den tidens lägre klassens postkontor. Sedan dess har post- och järnväggöromål inte varit förenade i Ludvika. Trots inledningens ord om att förvaltningspostkontor inte ges något utrymme återger jag på nästa sida ett urklipp ur personal tidningen PS den 27 februari 1979.

Postpaviljong till salu

Vem vill köpa en bättre begagnad postpaviljong, undrar postpersonalen i Ludvika. Den är rymlig – 700 kvadratmeter – och har fungerat som provisoriskt postkontor under det dryga halvår det tagit att renovera det riktiga posthuset i Ludvika. Den som känner för paviljongen kan ringa postmästaren Nils Matses och prata närmare om saken.

Måndagen den 22 januari slogs portarna upp för det nyrenoverade och tillbyggda posthuset i Ludvika. Det har fått en rejäl ansiktslyftning och begåvats med ytterligare en entré, som gjorts handikappvänlig. Nya boxavdelningen har utökats med 80 boxar. Kassaexpeditionen, i gammalrosa med mörkblå pelare, har fått ny PKM-disk med ytterligare två kassaplatser och en upplysningskassa.

Från postmästare Nils Matses, Gunnel Ivarsson, Inga-Britta Elg, Hans Montelius från postregionen i Gävle, och Gösta Eldestrand i Ludvikas nyrenoverade postlokaler.

En trappa upp finns administrationens lokaler, lunchrum, sammanträdesrum och rum för fritidsaktiviteter.

I en tillbyggnad på husets baksida ligger postbehandlingsfunktionen på cirka 400 m², med en 30 meter lång lastkaj. I källarplanet är det garage med plats för ett 20-tal bilar.

Återflyttningen till posthuset började redan på fredagen och tog mesta tiden av veckoslutet i anspråk. På lördagskvällen gjordes en paus i flyttbestyren och personalen samlades till en rundvandring i de nya lokalerna. Sedan åt man supé i paviljongen och kvällen avslutades med discodans till långt fram på småtimmarna.

Klockan nio på måndagsmorgonen blåste postkonsulenten Olle Flodström en invigningsfanfar från posthusets gamla trappa. Och det var ingen dålig fanfar! Olle är nämligen känd trumpetare från Verkstadsjazz m fl orkestrar och har dessutom varit tamburmajor i Kungl Vaktparaden.

Kassapersonalen och två värdinnor, i postuniform respektive Ludvikadräkt, bjöd dagen till ära alla kunder på frukt och konfekt.

Under hela invigningsdagen strömmade gratulationer in från affärerna i centrum och bankerna på orten. De såg verkligen till att kassaexpeditionen blev blomstersmyckad.

Posthuset i Ludvika byggdes år 1921 och såg då ut så här.

Sörvik

Spårets första anhalt norr om Ludvika finner vi i Sörvik, där en järnvägspoststation inrättades den 1 december 1903, drygt ett år efter att delsträckan mellan Ludvika och Nyhammar hade öppnats för allmän trafik. Stationsförmannen Johan Fredrik Andersson fick ta ansvar för posten med 180 kr i årsarvode för denna del av arbetsinsatsen. Det höjdes till 300 kr från 1907 års ingång, lagom till att befattningen övertogs av förre stationsmästaren Johan Alexis Leonard Lagerlund.

Post och järnväg skildes åt i februari 1914 och fröken Agda Josefina Lagerlund blev föreståndare för den ersättande lantpoststationen. Hon fick ett separat kontrakt om transporter till och från tågen. Hög omsättning bidrog till bättre löneförhållanden efter hand, t ex 540 kr om året från den 1 augusti 1916, vartill kom ett biträdesanslag på 420 kr.

Bruksägaren Gustaf Öhman tog över ansvaret för poststationen den 1 april 1917 men sade upp sig redan efter ett halvår och flera andra tog vid. Alma Ingrid Elisabet Jakobsson, som övertog poststationen den 1 februari 1957, fick uppleva dess namnändring till **Ludvika 4** med 1967 års ingång. Poststationen genomgick 1970-talets generella förändringar och fick med ny terminologi kallas postkontor från 1986. Svikande kundtrohet, särskilt i fråga om betalningar över disk, tvingade fram nedläggning av postkontoret från den 1 juli 1993 ("Meddelande Minnespoststämplar" 1993:16).

Kungörelse,

angående öppnande af poststationer.

Den 1 nästinstundande december öppnas poststation i **Sülen** inom Kopparbergs län samt vid den å järnvägslinjen Tillberga—Nyhammar belägna hållplatsen **Sörvik** inom nämnda län. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 24 november 1903.

E. VON KRUSENSTJERNA.

Victor Melander.

Stensbo

Efter remiss från poststyrelsen av en framställning från personer som bodde i närheten av Stensbo järnvägsstation hemställde postinspektionen den 2 november 1903 om bifall. Poststyrelsen tog inte hänsyn till detta under hänvisning till att beslut fattats om en poststation i Sörvik.

Sökandena återkom med en ny framställning i april 1907. Efter remiss från poststyrelsen tillstyrkte postinspektionen även denna gång och bifogade nedan återgivna bekräftelse från SWB.

Sök. Postinsp. St. D. 12 JUL 07

STOCKHOLM—VÄSTERÅS—BERGSLAGENS
NYA JÄRNVÄGS AKTIEBOLAG

VASAGATAN 24
STOCKHOLM

RIKSTELEFON 226 • ALLM. TELEFON 8009.

671/439

Postinspektionen & Ulleråkers Distrikts
Stockholmen

Det blev i Edna Skrifvelsen af den 11 dets Juli
frå mig meddelat, att vi förefinnes äro villiga att
åtaga oss ansvaret af poststationens vid
Stensbo station, om de skulle behållas.

Stockholmen den 11 Juli 1907

Stensbo Aktieförbund
Ny Järnvägs Aktieförbund
E. M. Sjöstrand

Postinspektionen uppgav bl a att "det genom utredningen i ärendet styrkts, att behov av poststation i Stensbo förefinnes och frankotekensåtgången vid den begärda poststationen beräknas komma att ersätta de med poststationens handhavande förenade omkostnader". Nu blev det bifall och poststationen öppnades den 1 augusti 1907. Den sköttes av järnvägspersonal men den visade sig inte lönsam i längden och kunde utan försämring för kunderna ersättas med lantbrevbäring med april månads ingång 1949.

1863-03-01--1990-09-28
Namn Nyhammar Grangärde 1990-10-01--1991-05-31

Grangärde

På vår fortsatta färd norrut når vi en plats, där en poststation hade funnits under nära 40 år, när järnvägen blev färdig. Regeringen gav ett bemyndigande till poststyrelsen den 9 mars 1860, formulerat på så sätt att "å lämplige ställen inrättas ett nytt slag av poststationer, vilka äro ämnade att, såsom speditjonskontor, för mera avlägsna orter underlätta förbindelsen med närmaste postkontor eller postexpedition".

Det kungliga brevet föranledde poststyrelsen att förhöra sig hos länsstyrelserna om behovet av sådana poststationer. Länsstyrelsernas allmänna kungörelser lämnade vägen öppen för ansökan om poststationer, framställningar som naturligtvis prövades noga före beslut. En sådan framställning ledde till poststyrelsens beslut att en poststation skulle öppnas i Grangärde den 1 mars 1863 (enligt en källa en månad tidigare) med organisten Gustav Henrik Hedgren som föreståndare. Hans efterträdare blev fröken Emma Nathalia Brink (1890-1903) och gårdsägaren Pär August Andersson (1903-1910). Denne satt lugnt kvar på sin stol när järnvägen kom och det blev inte fört på tal att posten i Grangärde skulle förenas med järnvägsgöromålen.

Fru Hedvig Maria Engelbert tog över efter Andersson 1910 och var kvar i 18 år. Därefter svarade följande för postservice i Grangärde: Ingrid Sofia Vilhelmina Blomqvist (1928-1967), Erik Timlund (1967-1977) och Christina Eriksson (1977-1990).

Den 1 september 1990 omorganiserades postkontoret (som termen varit sedan 1986 års ingång) till en kassaexpedition, lydande under postkontoret i Nyhammar. Postadressen Grangärde fick behållas oförändrad. Inte heller denna form av service blev lönsam i längden och redan med maj månads utgång 1991 drogs kassaexpeditionen i Grangärde in. Namnet behölls även därefter som ortsadress i den flexibilitet som posten börjat visa åt bl a hembygdsföreningarnas önskemål.

1909-05-01--

Namn Lövsjöbruk 1944-06-01--1964-04-30

Salån

I ett långt brev till poststyrelsen i april 1904 från en mängd postkunder med adress Floda begärde dessa efter till synes övertygande argumentering, "att posten till Floda finnmark skulle expedieras på Björbo och därifrån utgå till Salån i lösväska, som genom Kungl. Postverkets försorg vidarebefordras med postbud till Lövsjön två gånger i veckan". En järnvägshållplats fanns då i Salån.

En annan grupp företrädare för Floda finnmark begärde att få lantbrevbäring på en linje Nyhammar-Kullen-Flen-Lövsjön. Under den följande remissbehandlingen avstyrkte länsmannen i Grangårde distrikt liksom kronofogden i Västerbergslags fögderi med motivering att lantbrevbäringen var "fullständigt obehövlig".

Postinspektören redovisade ärendet till poststyrelsen den 13 december 1904 och föreslog att framställningen skulle lämnas utan avseende intill dess förhållandena medgav anordnande av en poststation vid Salåns anhaltstation vid SWB.

Korrespondenterna lät höra av sig igen i ett brev till poststyrelsen den 29 november 1907 med begäran att en postanstalt skulle inrättas vid Salåns station och att körpost skulle anordnas mellan Salån och Lindesnäs. Postinspektören kunde emellertid meddela poststyrelsen att järnvägens trafikdirektör på förfrågan hade uppgett "att järnvägen för närvarande icke kan åtaga sig handhavandet genom sin personal av en poststation vid Salåns anhaltstation".

Ett nytt försök gjordes "å befolkningens i Lövsjöns vägnar" i brev den 19 januari 1909 av folkskolläraren L Elfving med stöd av fjärdingsmannen Johan Johansson. Postinspektionens förfrågan till järnvägsbolaget resulterade nu i besked om att banvakten Hjalmar Nilsson skulle utbildas så att han med hjälp av sin hustru skulle kunna förestå en poststation. Efter penetrering av postinspektörens framställning beslöt poststyrelsen, att en poststation skulle öppnas i Salån den 1 maj 1909 med järnvägspersonalen som ansvarig för postärendena.

Denna anordning varade fram till och med maj 1944. Järnvägsledningen meddelade i ett brev till poststyrelsen den 11 februari 1944, att det inte längre fanns "möjlighet att vid Salån placera någon sådan befattningshavare, som samtidigt med järnvägstjänsten kan ombesörja skötseln av därvarande postanstalt".

Nu konstaterade postmästare R Nyberg i Ludvika i sin följande utredning till postdirektionen i Gävle, att Salåns poststations lokala rörelse var synnerligen begränsad och att dess befintlighet hade föranletts av lantbrevbäringen till Lövsjön. Han skrev bland annat följande:

"Lämpligaste lösningen för ett postalt tillgodoseende av berörda trakter synes postkontoret vara, att den i Salån nu belägna poststationen flyttas till byn Lövsjön, vilken äger ett ur geografisk synpunkt - såväl med hänsyn till vägnätets förgreningar därstädes, som ock i förhållande till snart sagt alla orter, som nu betjänas av lantbrevbäraren å linjen Salån-Håvberg - mycket centralt läge".

Postdirektionen föreslog poststyrelsen för tillämpning från den 1 juni 1944, att poststationen i Salån skulle dras in, liksom två mindre lantbrevbäringslinjer, att en poststation skulle öppnas med namnet Lövsjön, att postföringen skulle anordnas med buss och bil samt att lösväskbefordran skulle inrättas på vissa linjer i området.

Poststyrelsen ansåg det av orsbsbefolkningen framförda önskemålet att poststationen skulle benämnas Lövsjön inte kunna komma i fråga, då en växeltelefonstation med det namnet redan fanns i Föllinge socken i Jämtlands län. Två andra namnförslag hade förts fram, nämligen Lövsjöbruk och Dala-Lövsjön. Ortsbefolkningen föredrog **Lövsjöbruk**, vilket också förordades av postdirektionen.

Järnvägsstyrelsen och ortnamnskommissionen tillfrågades enligt gällande rutin. De hade intet att erinra mot namnet Lövsjöbruk, som också blev poststyrelsens beslut.

Lantpoststationens andra föreståndare blev Lilly Viola Karlsson från 1959 års ingång. Poststationen blev knappt 20 år gammal och drogs in med april månads utgång 1964.

Förenade järnvägs- och postanstalten vid Salån.

Då järnvägen icke längre har möjlighet att vid Salån placera någon sådan befattningshavare, som samtidigt med järnvägstjänsten kan ombesörja skötseln av därvarande postanstalt, nödgas vi från och med den 1. juni 1944 jämlikt överenskommelsen av den 31. december 1917 / 22. januari 1918 uppsäga vårt åtagande att vid Salåns driftplats ombesörja postgöromålen.

Stockholm den 11. februari 1944.

STOCKHOLM-VÄSTERÅS-BERGSLAGENS
NYA JÄRNVÄGSAKTIEBOLAG

N. W. Skilleberg

1900-07-01--

Björbo

Ett stort antal personer enade sig i december 1870 i ett brev till poststyrelsen för anhållan om en brevlåda att sättas upp "i Björbo Gästgivaregård, där föreståndaren, landstingsmannen m m Eljas Olof Persson lovat att under postmästarens i Gagnef tillsyn, på det sätt och på de villkor som av Kungl. General-Poststyrelsen föreskrivas och bestämmas, nämnde postlåda noggrant vårda och sköta".

Poststyrelsen remitterade skrivelsen till postkontoret i Gagnef och postexpeditionen i Nås för yttrande, var för sig. Samtidigt förelåg ett brev i länsstyrelsen från åtskilliga korrespondenter i området med önskan om bättre postgång.

Tf postmästare C S Lidman i Gagnef ansåg "inte skäligt" tillstyrka ansökan och postmästare Nils Silfverskjöld i Nås avstyrkte helt och hållet, varefter poststyrelsen tillskrev länsstyrelsen. Ärendet kopplades samman med den större frågan om bättre postförbindelser för befolkningen i bl a Grangårde församling. Ett avtal tecknades om postvård i Björbo för den post som utväxlades mellan olika postförare vid icke sammanfallande tidpunkter. Denna uppgift tilldelades gästgivaren Eljas Olof Persson, som fick 25 kr om året i ersättning.

En poststation skulle emellertid så småningom komma att inrättas i Björbo. Upprinnelsen var den gången ett brev från handlanden E G Forslund den 17 februari 1899 till poststyrelsen. Han skrev bl a:

"Vi ha ju en mil till Holsåkers poststation och nu är snart järnvägsarbetarna med dess förmån här och då blir även stort obehag".

Poststyrelsen remitterade ärendet till postinspektionen, varefter följde behandling i vanlig ordning av underinstanser. Poststationsföreståndare F G Renström i Holsåker ansåg Björbo vara i behov av en poststation och intygade E G Forslunds lämplighet som föreståndare. Forslund var medveten om detta och skrev den 12 februari 1900 till poststyrelsen, att det erbjudande han tidigare lämnat om att förestå poststationen för 150 kr om året, bara gällde under första året.

Postmästaren i Borlänge föreslog postinspektionen med "egen kännedom om den i allmänhet burgna befolkningens i Björbo rätt stora by behov av att inom sin by hava poststation att sådan inrättas där, försåvitt den kan, under 3 à 4 år eller till dess järnvägsstation möjligen är anlagd på platsen ifråga, skötas för föreslagna 150 kronor eller högst 200 kr, framhållande att då järnvägsarbetar-

na å den under byggnad varande linjen Ängelsberg - Vansbro fortskridit till de öde trakterna 1½ mil nära Björbo, kommer nämnde behov säkerligen att ökas i hög grad, ju högre ju mer de närma sig Björbo och avlägsna sig från Grangårde poststation, som är belägen 3 mil från Björbo".

Forslund hann bli otålig under den tid ärendet behandlades och skrev en påminnelse. Kronofogden ansåg på förfrågan att poststationen var behövlig och att sökanden Forslund var fullt lämplig som föreståndare. Postinspektionen kunde redovisa ärendet till poststyrelsen den 28 maj 1900 och hemställde om poststyrelsens beslut att poststationen skulle öppnas den 1 juli 1900 "inom den invid postlinjen Djurås-Vansbro belägna Björbo by" och att Forslund skulle antas till föreståndare enligt ett kontrakt som gällde till utgången av 1901. Poststyrelsen biföll framställningen.

Det blev skifte på befattningen, när kontraktstiden löpte ut, eftersom Forslund ville ha mer betalt än postverkets representanter fann skäligt. Fjärdingsmannen Bäck Olof Larsson utsågs till ny föreståndare enligt poststyrelsens beslut den 25 oktober 1901. Han följdes av Carl Johan Gustaf Reinholdson (1903-1905), Johan Carl Johansson (1905-1906), Henrik Eugen Öhrwall (1906-1909) och från 1909 Carl August Rosén. Den 1 april 1954 anställdes Eric Erkers som poststationsföreståndare i Björbo.

Poststationen skulle "i modern tid" bli en av de första i Dalarna som organiserades enligt tankarna i projekt "Nät 92". Den 24 maj 1993 flyttades postkontoret, som den formella termen var sedan 1986, till konsumbutiken, där butiksföreståndare Carl Alvar Wiklund fick överta ansvaret.

Falun-Västerdalens järnväg fick i mars 1899 koncession för hela sträckan Falun-Björbo-Vansbro, vilken i november 1902 begränsades till sträckan Falun-Björbo. På den 28 km långa delsträckan Falun-Repbäcken öppnades järnvägen för allmän trafik den 23 juni 1904 och på den återstående 41 km långa sträckan Repbäcken - Björbo den 11 december 1905, varigenom Björbo blev en järnvägs-knutpunkt halvtannat år efter att SWB hade nått dit. Post och järnväg var aldrig förenade på platsen.

Namn Myrbacka 1874-01-01--1907-11-04
 Namn Dala Järna 1907-11-05--1939-05-14
 Därefter namn Dala-Järna

1867-01-01--

Nås

Vi har tidigare på vår låtsasfärd utmed järnvägen stött på ett par orter som hade fått lantpoststationer förhållandevis tidigt. Nu kommer vi till en plats, där det fanns ett förvaltningspostkontor sedan 1867 års ingång, nämligen Nås. Oskar Fredrik Lagerqvist var postmästare där 1867-1868, följd av Nils Henrik Silfverskjöld (1869-1890) och Axel Wilhelm Carpelan (1880-1896). När järnvägen höll på att byggas på delsträckan mellan Björbo och Vansbro, var Olof Tjörner postmästare där, utnämnd till den befattningen i november 1896. Han fick befordran till postkontoret i Älmhult enligt utnämning den 22 december 1906. Sedan han flyttat till Älmhult, hölls postmästarebefattningen i Nås vakant tills postkontoret drogs in med utgången av 1907 enligt Kungl. Brev den 26 april 1907. Den därigenom ledigblivna postmästaravlöningen användes för att täcka behovet för den chefsbefattning som tillkom genom regeringsbeslutet den 26 april 1907 att ett postkontor skulle öppnas i Vansbro.

Järnvägen hade vid indragning av postkontoret i Nås varit öppen för allmän trafik i nära två månader (sedan den 5 november 1907). I stället för det indragna postkontoret öppnades en poststation, vilken höjdes till postexpedition den 1 maj 1951. Valborg Ulrika Steen, som hade varit poststationsföreståndare sedan den 1 december 1948, blev då utnämnd till chef med titeln stationsmästare. Efter hennes avgång mötte postexpeditionen 1970-talets förändringsvåg och blev med ny terminologi postkontor vid 1986 års ingång.

Efter genomförd divisionalisering och bolagsbildning har postkontoret blivit ett av de många som inte haft tillräcklig omsättning för att undvika att bli utlämnat på entreprenad. Därför finner man det numera som "post-i-butik" hos Nås Servicecentrum AB.

Dala-Järna

Med namnet Myrbacka öppnades en lantpoststation vid 1874 års ingång, då handlanden P M Schollin antogs till föreståndare med 250 kr i årsarvode. Han efterträddes i mars 1877 av hemmansägaren Samuel Gezelius och från halvårsskiftet 1886 var det fröken Johanna Elisa Ringeman som tog ansvar för samhällets post. Hennes arvode fastställdes enligt poststyrelsens beslut den 12 juni 1900 till 15 kr i månaden.

Med tågstarten på delsträckan Björbo-Vansbro den 5 november 1907 flyttades lantpoststationen till järnvägsstationen och fick dess namn, Dala Järna. Där blev Victor Anshelm Karlsson ansvarig för posten med ett årsarvode på 600 kr för själva postsyslan och därjämte ett biträdesanslag på 360 kr. Siffrorna talar för stor trafik och det blev förhållandevis tidig skilsmässa mellan post och järnväg. Poststationens status höjdes till postexpedition den 1 februari 1946, då Svea Matilda Hedman antogs till chef med titeln stationsmästare. Hon hade varit poststationsföreståndare sedan november 1926.

Chefsbefattningen övertogs i oktober 1963 av Allan Paul Aspne under vars tid i tidigare avsnitt omnämnda omorganisationer med ny terminologi genomfördes. Efter de senaste decenniernas nya förändringar finns det ett postkontor i **Dala-Järna** med ansvar för service till ca 1770 hushåll inklusive dem med postadress Nås.

Det är inte något misstag att de båda namnen här blivit sammanskriva. Bindestrecket mellan de båda namnen Dala och Järna tillfördes från den 15 maj 1939 i samband med en ortnamnsrevision. Denna hade till uppgift att samordna namnen på post-, telegraf- och järnvägsstationer på samma ort. Därvid tillämpades vissa rättstavningsregler, bland annat den att sammansatta ortnamn med vissa undantag skulle hopskrivas med bindestreck. Remissinstanserna tillstyrkte att reglerna följdes också i detta fall.

Kungörelse,

angående dels öppnandet af en ny poststation, dels indragning af nuvarande poststationen Myrbacka.

Den 5 innevarande månad, då bansträckan Björbo—Vansbro för allmän trafik upplätes, öppnas poststation vid den å nämnda sträcka belägna trafikstationen **Dala-Järna** inom Kopparbergs län.

Samtidigt indrages däremot den nuvarande, inom samma län belägna poststationen **Myrbacka**. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 4 november 1907.

1905-01-01--1969-12-31

1890-11-01--

Hulån

Den sista stationen före ankomsten till Vansbro är den med namnet Hulån. Den hade före tågstarten öppnats såsom en lantpoststation. Den 16 sidor långa ansökan efter kommunalstämman den 14 februari 1904 andas uppgivenhet över att järnvägens förlängning till Vansbro tagit så lång tid.

Under den följande utredningen förordade kronofogden i Västerdals fögderi och postmästaren i Nås en poststation i Hulån. Postinspektionen tillstyrkte och poststyrelsen beslöt att poststationen skulle öppnas med 1905 års ingång.

Till föreståndare antogs förre korpralen Erik Springfeldt med 200 kr i årsarvode. Villkoren blev efter hand bättre vilket kom andra föreståndare till godo, däribland Daga Kristina Granberg från februari 1937. Särskild ersättning utgick för transporter på den kilometerlånga sträcka mellan järnvägsstationen och poststationen. Ingrid Back tog över och fick uppleva poststationens indragning, när den med 1970 års ingång kunde ersättas med lantbrevbäring.

Vansbro

Det fanns sedan länge en poststation i Vansbro, när "vår järnväg" nådde dit. Den södra delen av den järnväg som skulle komma att kallas "Inlandsbanan" var den sträcka som öppnades för allmän trafik den 1 november 1889 mellan Persberg och Oforsen samt på dagen ett år senare mellan Oforsen och Vansbro samt ännu exakt ett år senare mellan Vansbro och Mora. Denna del av Inlandsbanan har berörts i posthistorisk skrift nr 301.

Banans framväxt till Vansbro medförde att en förenad post- och järnvägsstation öppnades där den 1 november 1890. Bland de första ordinarie föreståndarna fanns stationsinspektör Albrecht Hårleman, som enligt beslut den 4 januari 1895 fick 480 kr om året för den del av arbetet som avsåg postsysslan. Det höjdes till 600 kr med 1896 års ingång och dessutom tillkom från november 1899 ett biträdesanlag på 300 kr om året. Detta höjdes ytterligare i samband med arvodesregleringar 1903 och 1906, men Hårleman fick inte ägna sig åt postärenden längre än till och med 1907.

Från 1908 års ingång skildes post och järnväg åt och poststationen drogs in. I stället öppnades ett förvaltningspostkontor enligt regeringsbeslut den 26 april 1907. Detta skedde på bekostnad av det förvaltningspostkontor som funnits i Nås sedan 1867 års ingång. Det var en länge planerad förändring och chefstjänsten i Nås hade uppehållits av vikarier sedan den siste ordinarie postmästaren Olof Tjörner hade befordrats till Älmhult i december 1906.

Postkunderna i Nås blev dock inte lottlösa. De fick, som nämnts i det tidigare avsnittet, en poststation i stället för det indragna postkontoret. Dess befogenheter var begränsade i förhållande till vad postkunderna i Vansbro kunde få av den tillsatte postmästaren Carl Theodor Andrén och hans dussintalet efterträdare tills även förvaltningspostkontoret i Vansbro blev indraget och ersatt med en postexpedition i samband med 1960-talets översyn av förvaltningsområdena och decimering av deras antal.

Även postexpeditionen genomgick förändringar, särskilt markant under 1970-talet. Med ny terminologi blev den ett postkontor med Karin Jägmo-Larsson som ledare. Efter genomförd divisionisering under det omvälvande 1990-talet finns det en kontorsansvarig tjänsteman, Siv Samuelsson, som bland annat ser till att servicen fungerar för närmare 2000 hushåll med postadress Vansbro och Äppelbo.

672, III.										
Björbo—Nås—Vansbro.										
(Från den 1 januari 1905.)										
S.	O. F.	—	8,30	1,6	Björbo poststation.....	{	O.*	F.*	8,0	—
S.	O. F.	10,45	—				O.*	F.*	—	5,45
M. T.	Th. L.	—	7,45	1,6	Nås postkontor	{	M. T.	Th. L.	8,15	—
M. T.	Th. L.	10,0	10,15				M. T.	Th. L.	5,45	6,0
M. T.	Th. L.	11,0	11,15	0,5	Nordanåker	{	M. T.	Th. L.	4,45	5,0
M. T.	Th. L.	12,30	—	0,8	Hulåns poststation		M. T.	Th. L.	—	3,30
				4,5	Skamhed					
					Vansbro poststation.....					
*) Om onsdag eller fredag tillika är helgdag, befordras posten enligt den för söndag fastställda tidtabell.										

I väntan på möjligheterna på järnvägen tillämpades denna tidtabell för landsvägspostföring i samband med att en lantpoststation öppnades i Hulån vid 1905 års ingång